

Kúria

ítélete

Az ügy száma:	Bfv.II.1.258/2022/19.
A határozat szintje:	felülvizsgálat
A tanács tagjai:	Dr. Harangozó Attila, a tanács elnöke Dr. Boros Tibor, előadó bíró Dr. Somogyi Gábor, bíró Dr. Demeter Zsuzsanna, bíró Dr. Metzing Márton, bíró
Az eljárás helye:	Budapest
Az eljárás formája:	nyilvános ülés
Az ülés napja:	2023. március 16.
Az ügy tárgya:	rablás büntettének kísérlete és más bűncselekmények
Terheltek:	... I. rendű ... II. rendű
Elsőfok:	Debreceni Járásbíróság, 12.B.294/2020/89., ítélet, tárgyalás, 2021. október 15.
Másodfok:	Debreceni Törvényszék, 2.Bf.27/2022/29., ítélet, nyilvános ülés, 2022. március 8.
Az indítvány előterjesztője:	Hajdú-Bihar Megyei Főügyészség
Az indítvány iránya:	az I. rendű és a II. rendű terhelt terhére

Rendelkező rész

A rablás büntettének kísérlete és más bűncselekmények miatt I. rendű terhelt és társa ellen folyamatban volt büntetőügyben a Hajdú-Bihar Megyei Főügyészség által az I. rendű és a II. rendű terhelt terhére benyújtott felülvizsgálati indítványt elbírálva a Debreceni Járásbíróság 12.B.294/2020/89. számú, és a Debreceni Törvényszék mint másodfokú bíróság 2.Bf.27/2022/29. számú ítéletét a II. rendű terhelt tekintetében megváltoztatja:

- a garázdaság büntetteként értékelt cselekményét rablás büntette kísérletének [Btk. 365. § (1) bekezdés a) pont, (3) bekezdés b) pont] minősíti,
- a szabadságvesztés tartamát 5 (öt) évre,
- a közügyektől eltiltást tartamát 5 (öt) évre súlyosítja.

A szabadságvesztés végrehajtási fokozata fegyház.

A megtámadott határozatokat a II. rendű terhelt tekintetében egyebekben és az I. rendű terhelt tekintetében hatályában fenntartja.

A felülvizsgálati eljárásban felmerült 92.867 (kilencvenkettőezer-nyolcszázhatvanhét) forint bűnügyi költséget az állam viseli.

A Kúria ítélete ellen fellebbezésnek és felülvizsgálatnak nincs helye és ebben az ügyben sem az indítvány előterjesztője, sem azonos tartalommal más jogosult újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.

Indokolás

[1] **I.** A Debreceni Járásbíróság a 2021. október 15-én meghozott és kihirdetett 12.B.294/2020/89. számú ítéletével I. rendű és II. rendű terheltet bűnösnek mondta ki társtettesként elkövetett rablás büntettének kísérletében [Btk. 365. § (1) bekezdés a) pont, (3) bekezdés b) pont], társtettesként elkövetett lopás vétségének kísérletében [Btk. 370. § (1) bekezdés, (2) bekezdés a) pont], továbbá a II. rendű terheltet testi sértés büntettének kísérletében [Btk. 164. § (1) bekezdés, (3) bekezdés]. Ezért az I. rendű terheltet mint többszörös visszaesőt – halmazati büntetésül – 8 év fegyház fokozatú szabadságvesztésre és 8 év közügyektől eltiltásra, míg a II. rendű terheltet – halmazati büntetésül – 6 év fegyház fokozatú szabadságvesztésre és 6 év közügyektől eltiltásra ítélte azzal, hogy az I. rendű terhelt nem bocsátható feltételes szabadságra, míg a II. rendű terhelt a szabadságvesztés kétharmad részének kitöltését követő napon bocsátható feltételes szabadságra. Ezen túlmenően az I. rendű és II. rendű terheltek vagyonára egyezően 18.092 forint erejéig vagyoneklobzást rendelt el, a II. rendű terhelt tekintetében pedig elrendelte a Pesti Központi Kerületi Bíróság 160.Bpk.41.155/2019/8. számú végzésével kiszabott 1 év 5 hónap börtön fokozatú szabadságvesztés utólagos végrehajtását.

[2] A védelmi fellebbezéseket elbírálv a Debreceni Törvényszék mint másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta. Az I. rendű terhelt cselekményeit társtettesként elkövetett garázdaság büntettének [Btk. 339. § (1) bekezdés, (2) bekezdés d) pont] és társtettesként elkövetett lopás vétségének [Btk. 370. § (1) bekezdés, (2) bekezdés a) pont], míg a II. rendű terhelt cselekményeit társtettesként elkövetett garázdaság büntettének [Btk. 339. § (1) bekezdés, (2) bekezdés d) pont], társtettesként elkövetett lopás vétségének [Btk. 370. § (1) bekezdés, (2) bekezdés a) pont] és testi sértés büntette kísérletének [Btk. 164. § (1) bekezdés, (3) bekezdés] minősítette. Az I. rendű terhelttel szemben kiszabott szabadságvesztés és közügyektől eltiltás tartamát egyezően 3 évre, míg a II. rendű terhelttel szemben kiszabott szabadságvesztés tartamát 2 év 3 hónapra, a közügyektől eltiltást pedig 3 évre enyhítette azzal, hogy a II. rendű terhelt esetében a szabadságvesztés végrehajtási fokozatát börtönben határozta meg.

[3] **II. 1.** A bíróság jogerős, a vádról rendelkező ügydöntő határozata ellen a Hajdú-Bihar Megyei Főügyészség B.676/2022/1. számon terjesztett elő felülvizsgálati indítványt az I. rendű és a II. rendű terheltek terhére, a Be. 649. § (1) bekezdés b) pont ba) alpontjában meghatározott okból.

[4] Indokai szerint a Debreceni Törvényszék a megállapított tényállás alapján tévesen helyezkedett arra az álláspontra, hogy a bűncselekmény befejezése az I. rendű és a II. rendű terhelt önkéntes elállása folytán maradt el.

[5] Részletesen kifejtette, az irányadó tényállás alapján a másodfokú bíróság helytelenül állapította meg azt, hogy az I. rendű és a II. rendű terheltet semmilyen külső, rajtuk kívül álló körülmény nem akadályozta abban, hogy az általuk megkísérelt rablási cselekményt a dolog elvételével befejezzék. Erre figyelemmel az sem foghat helyt, hogy a sértett a jogtalan támadással szemben semmilyen ellenállást nem tanúsított.

[6] Rámutatott, hogy önkéntes elállás hiányában a Btk. 10. § (4) bekezdés a) pontjában írt büntethetőséget kizáró ok az I. rendű és a II. rendű terhelt javára nem áll fenn, így az úgynevezett maradékbűncselekmény megvalósulásának (5) bekezdés szerinti vizsgálata sem indokolt.

[7] Érveiből következően a bűncselekmény helyes minősítése a Btk. 365. § (1) bekezdés a) pontjában meghatározott, és a (3) bekezdés b) pontja szerint minősülő és büntetendő felfegyverkezve elkövetett rablás büntettének kísérlete, amit az I. rendű és a II. rendű terheltek társtettesként követtek el.

[8] Kitért a főügyészség arra is, hogy a törvénysértő minősítés az I. rendű és a II. rendű terhelt esetében is törvénysértő büntetés kiszabását eredményezte, ugyanis a felfegyverkezve elkövetett rablás büntette 5 évtől 10 évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő, szemben a másodfokú bíróság által megállapított garázdaság büntettének 3 hónaptól 3 évig terjedő büntetési tételével.

[9] A többszörös visszaeső I. rendű terhelt tekintetében hozzátette, hogy a Btk. 89. § (1) bekezdésének alkalmazásával a Btk. 81. § (1)-(4) bekezdései alapján halmazati büntetésként 5 évtől 18 évig terjedő szabadságvesztés szabható ki, amelynek a Btk. 80. § (2) bekezdése szerinti középmértéke 11 év 6 hónap. Ezzel összefüggésben kiemelte, hogy a Btk. 89. § (2) bekezdése szerint a többszörös visszaesővel szemben a büntetés a Btk. 82. § (1) bekezdése alapján csak különös méltánylást érdemlő esetben enyhíthető, azonban ilyen körülmény rá nézve nem volt feltárható.

[10] A II. rendű terheltet illetően arra hivatkozott, hogy a terhére rótt 3 rendbeli bűncselekmény miatt 5 évtől 10 – helyesen 15 – évig terjedő szabadságvesztés szabható ki, amelynek a középmértéke 10 év, emellett a Btk. 82. § (1) bekezdés, (2) bekezdés b) és c) pontjai és (4) bekezdése alapján vele szemben legkevesebb 1 évi szabadságvesztés szabható ki.

[11] Mindezekre figyelemmel indítványozta, hogy a Kúria a jogerős határozatot változtassa meg, az I. rendű és a II. rendű terhelttel szemben lényegesen hosszabb tartamú, a büntetési tétel középmértékét el nem érő, és az elsőfokú bíróság által kiszabott szabadságvesztés mértékét meg nem haladó – fegyház fokozatú – szabadságvesztést, és ezzel arányos, felemelt tartamú közügyektől eltiltást szabjon ki.

[12] 2. A Legfőbb Ügyészség a BF.1317/2022/3. számú átiratában a főügyészség felülvizsgálati indítványát – hivatkozva az EBH 2004.1110. számon közzétett eseti döntésre is – fenntartotta és érdemben is azzal egyező indítványt tett.

[13] 3. A főügyészség indítványára tett észrevételében az I. rendű és a II. rendű terhelt is a felülvizsgálati indítvány elutasítására és a másodfokú ítélet hatályban tartására tett indítványt.

[14] Az I. rendű terhelt indokai szerint a Debreceni Törvényszék helyesen jutott arra az álláspontra, hogy a bűncselekmény befejezése az önkéntes elállásuk folytán maradt el, bár rablási szándéka neki és a II. rendű terheltnek sem volt.

[15] A II. rendű terhelt kifejtette, hogy a kést elővette ugyan, de a sértetthez annak kinyújtott lába miatt nem tudott volna közelebb menni, ráadásul az I. rendű terhelt is „rászállt”, hogy azt azonnal tegye el, amit meg is tett. Az incidensről készült kamera- és hangfelvétel alátámasztaná, hogy se fenyegetés, se követelés nem történt, az I. rendű terhelt pedig ki akarta fizetni a kért cigarettát. A felvétel alapján – ami az alapeljárásban nem került beszerzésre – az is tisztázható lenne, hogy a helyszínen mindössze 1-2 ember volt, az is távolabb tőlük. Észrevételezte a II. rendű terhelt azt is, hogy garázdaság elkövetése se állt szándékukban, de a hangoskodás miatt megvádolták őket. A garázdaságot el is ismerték, aminek 5 hónap után változott meg a minősítése.

[16] **III.** A felülvizsgálati indítvány az I. rendű és a II. rendű terhelt terhére irányult és az I. rendű, valamint a II. rendű terhelt védője is kérte nyilvános ülés tartását, így a Kúria a Be. 660. § (2) bekezdés a) pontja alapján nyilvános ülésen határozott.

[17] A nyilvános ülésen a Hajdú-Bihar Megyei Főügyészség által benyújtott felülvizsgálati indítványt a Legfőbb Ügyészség fenntartotta az abban foglalt indokokkal egyezően.

[18] Az eljáró ügyész előadta, hogy a felülvizsgálati indítvány mindkét terhelt esetében a terhükre irányult, a Be. 649. § (1) bekezdés b) pont I. fordulata szerinti okból a ba) alpontra alapítottan. Nevezetesen, hogy az alapügyben meghozott jogerős ügydöntő határozatnak III. tényállási ponthoz kapcsolódó cselekmény minősítése törvénysértő, és ez generálta a törvénysértő büntetésnek a kiszabását.

[19] Álláspontja szerint eljárási szabálysértés az alapügyben nem állapítható meg. A felülvizsgálati indítvány tekintetében indokolt a Be. 659. § (1) bekezdése szerinti szabályokra utalni, mely szerint a felülvizsgálat során a tényálláshoz kötöttség elve érvényesül, az alapügyben megállapított tényállás támadhatatlan. Ennek kiemelését arra tekintettel tartja indokoltak, hogy a másodfokú bíróság ítélete indokolásának [27] bekezdésében a tényálláshoz tartozónak tekintette az elsőfokú ítélet indokolása [43] bekezdésének utolsó mondatát is, mely álláspontja szerint téves, ugyanis a bíró gyakorlat szerint ítéletszerkesztési hiba folytán, ha valamely ténymegállapítás nem a történeti tényállásban, hanem tévesen a határozat indokolásában nyer rögzítést, azt az irányadó tényállás részének kell tekinteni. Ez azonban csak a ténymegállapításokra igaz. A másodfokú bíróság által a felülvizsgálati eljárásban irányadó tényálláshoz tartozónak tekintendően a tényállás részeként elfogadottak ténymegállapításnak nem minősülnek, pusztán az alapügyben eljárt bíróság bizonyítékértékelő tevékenysége körében az egyik tanú vallomására történő hivatkozást rögzít, amely a terhelték tagadásával szemben álló bizonyítékok körébe tartozott. Ekként az irányadó tényállás részének tekinteni nem lehet.

[20] Kifejtette, hogy az irányadó tényállás büntetőjogi megítélése tekintetében ellentétes álláspont megállapításra jutott az első- és a másodfokú bíróság. Az elsőfokú bíróság ezt a cselekményt a rablás súlyosabban minősülő eseteként értékelte, és a vád szerinti minősítés is ez volt. Ettől eltérően a másodfokú bíróság arra a jogi álláspontra helyezkedett, hogy mindkét terhelt esetében a büntethetőséget megszüntető ok, az önkéntes elállás állapítható meg és erre tekintettel ezen vagyon elleni erőszakos bűncselekmény kísérlete miatt nincs helye a büntetőjogi felelősségre vonásuknak, és a garázdaság súlyosabban minősülő alakzatában állapította meg a bűnösségüket, valamint a halmazati büntetést mindkét terhelt esetében lényegesen enyhítette.

[21] Hozzátette, hogy a felülvizsgálatnak a tárgyát annak a megítélése képezi, hogy volt-e ebben az esetben a terhelték javára megállapítható önkéntes elállás, avagy sem. Az irányadó tényállás alapján kétséget kizáróan igazolt, hogy a terhelték szándéka dolog elvételére, a sértettekől cigaretta megszerzésre irányult, ennek az eszközcselekménye élet, testi épség elleni közvetlen fenyegetés volt. A fenyegetésnek a törvényi definícióját a Btk. 459. § (1)

bekezdés 7. pontja rögzíti, amelynek álláspontja szerint az irányadó tényállás tényei megfelelnek.

[22] Véleménye szerint nem vitás, hogy a II. rendű terhelt élet elleni, az I. rendű terhelt testi épség elleni fenyegetést alkalmazott a sértettel szemben és ezek közvetlennek is minősülnek. A közvetlenség annak alapján állapítható meg, hogy az általuk kilátásba helyezett súlyos hátrány, a késsel való szúrás és a paprika spray-vel történő lefújás azonnali bekövetkezésének lehetősége folytán minkét terhelt magatartása objektíve alkalmas volt a sértetti akarat megtörésére.

[23] Álláspontja szerint kiemelendő, hogy a bírói gyakorlat értelmében a kvalifikált fenyegetés közvetlen volta megállapításának nem képezi előfeltételét az, hogy a megfenyegetett személy, jelen esetben a sértett a jogtalan eltulajdonítást célzó elvételt tanúsítsa, és ennek megállapíthatóságát az sem zárja ki, ha a terhelti magatartással szemben a megfenyegetett védekezik. A másodfokú bíróság e tekintetben téves megállapításra jutott, amikor rögzítette ítélete indokolásában, hogy nem volt védekező tevékenység a sértett részéről. Ebbe a körbe tartozik, hogy felemelte a lábát a II. rendű terhelt irányába, a célja az volt, hogy távoltartsa a II. rendű terheltet, ám az I. rendű terhelt cselekményével szemben nem tudott védekezni.

[24] Előadta, megállapítható az irányadó tényállás alapján, hogy az I. rendű és II. rendű terheltek cselekvőségével a rablás kísérleti szakba lépett és a további cselekvőség tanúsításától nem önkéntesen álltak el, ezért javukra a büntethetőséget megszüntető ok nem állapítható meg.

[25] Utalt arra is, hogy a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróságtól ellentétes jogi álláspontjának alátámasztására hivatkozott a BH 2011.1. számú és az EBH 2004.1110. számú eseti döntésekre, amelyekre történő hivatkozása helyes. Az utóbbi eseti döntés támasztja alá szerinte a másodfokú bíróság jogi álláspontjától eltérő és a felülvizsgálati indítványban is hivatkozott azon helyes jogi álláspontot, mely szerint a két terhelt esetében önkéntes visszalépésről nem lehet beszélni. A cigaretta megszerzése érdekében az irányadó tényállás szerinti magatartást kifejtették és további nyomatékot annak adni nem tudtak, ezáltal az időhúzást céltalannak tartva, miként a EBH-ban is hivatkozva, a helyszínről eltávoztak.

[26] Álláspontja szerint a III. pont szerinti tényállás tekintetében a jogerős ügydöntő határozatnak a jogi minősítése téves, és azért annak a Kúria által történő megváltoztatását tartja indokoltnak a Btk. 365. § (1) bekezdés a) pontjába ütköző felfegyverkezve elkövetettségre tekintettel, a (3) bekezdés b) pontja szerinti rablás büntetétére, amely kísérleti szakban maradt és amelyet a terheltek társtettesként követtek el.

[27] Álláspontja szerint az is megállapítható, hogy az alapügyben meghozott elsőfokú ítélet ellen a terheltek terhére súlyosításra irányuló fellebbezés nem került bejelentésre, azonban a terheltek terhére joghatályosan előterjesztett felülvizsgálati indítvány a súlyosítási tilalmat feloldja. Tekintettel arra, hogy a hivatkozott tényállás szerinti cselekmény jogi minősítése törvénysértő, a felülvizsgálat Be. 649. § (1) bekezdés b) pont I. fordulata szerinti ok további előfeltétele a kiszabott büntetés törvényessége is felülvizsgálat tárgyát képezi. E körben hivatkozott a BH 2021.3. számú eseti döntésre, annak is a [24] bekezdésében foglaltakra.

[28] Előadta, hogy a törvényes minősítés szerinti büntetésre már hivatkozott, ahhoz képest törvénysértő a kiszabott büntetés, amely az anyagi jogszabálysértés kiküszöbölése mellett tartamában eltúlzottan enyhe. Erre tekintettel indítványozta, hogy a Kúria mindkét terhelt esetében a halmazati büntetesként kiszabott büntetést emelje fel, a törvényes minősítéshez tartozó büntetési tételkeret körébe. Emellett kifejtette, hogy jelentősége van, hogy az I. rendű terhelt többszörös visszaeső, továbbá jelentősége van a büntetés kiszabása során a Btk. 89. §

(1) bekezdésének, és mindkét terhelt vonatkozásában a halmazati büntetés és középértékes büntetés kiszabására vonatkozó anyagi jogi normáknak is. Álláspontja szerint a büntetés törvénysértésének ekkénti orvoslásához kapcsolódóan a közügyektől eltiltás mellékbüntetés időtartamának felemelése és végrehajtási fokozat változatlanul hagyása indokolt az I. rendű terhelt vonatkozásában, míg a II. rendű terhelt vonatkozásában fegyház végrehajtási fokozat megállapítását tartja indokoltnak. Egyebekben a megtámadott határozatok helybenhagyását indítványozta.

[29] Az I. rendű terhelt védője a felülvizsgálati indítvány elutasítását indítványozta.

[30] Álláspontja szerint az alapügyben eljáró bíróságok az eljárási szabályok maradéktalan betartásával folytatták le az eljárást, a bizonyítékokat egyenként és összességében értékelték, mérlegelték és mindezek alapján megalapozott tényállást állapítottak meg.

[31] Előadta, hogy arra hivatkozik a felülvizsgálati indítvány, miszerint a másodfokú bíróság helytelenül állapította meg azt, hogy a terhelteket semmilyen külső, rajtuk kívül álló körülmény nem akadályozta abban, hogy az általuk megkísérelt rablási cselekményt a dolog elvételével befejezzék; valamint arra, miszerint az elsőfokú ítélet [27] bekezdése tartalmazza, hogy az esti időpont ellenére a helyszínen gyalogosok közlekedtek, ezért a terhelteknek számítani kellett arra, hogy egy nagyváros forgalmas utcáján felfigyelnek a sértett ellenállása miatt időben elhúzódó bűncselekményre és értesítik a rendőrséget.

[32] Kifejtette, hogy ez a megállapítás egyrészt feltételezés, másrészt ezzel a tényállást támadják, így a felülvizsgálati indítvány nem foghat helyt, hiszen valóban rögzíti a bíróság azt, hogy a cselekményt megelőzően voltak járókelők, de hogy milyen messze voltak, észlelheték-e a későbbi cselekményt, ezzel kapcsolatban nem állapított meg a bíróság tényállást.

[33] Hivatkozott arra is, hogy azzal kapcsolatban, hogy akár a cselekmény során, akár azt követően bármilyen gyalogos lett volna a cselekmény környezetében, nem állapított meg a bíróság tényállást, így erre hivatkozni az ügyészség részéről az álláspontja szerint a tényállás támadása.

[34] Előadta, hogy arra is hivatkozik az ügyészség, miszerint a cselekmény a sértett ellenállása, és nem a terheltek belső elhatározása miatt maradt kísérleti szakban. Az is megállapítható véleménye szerint, hogy a sértetti magatartás nem volt alkalmas arra, hogy a terheltek magatartását akár gátolja, akár korlátozza, a cselekményüket befejezték volna, ha akarták volna, különös tekintettel arra, hogy amikor az I. rendű terhelt kifejtette a tevékenységét (tehát elővette a paprika sprayt), és odalépett a sértetthez, akkor már nem is állt fenn a sértetti ellenállás, nyilván nem állt percekig fél lábon a sértett.

[35] Álláspontja szerint helyesen hivatkozott a másodfokú bíróság arra, hogy ami meghatározó ebben a körben, az a sértettek vallomása, ami a másodfokú ítélet [42] bekezdésében került rögzítésre. Maguk a tanúk sem hivatkoznak semmilyen külső körülményre, ami arra engedne következtetni, amit a vádhatóság feltételez, hogy esetleges járókelők közelsége, közbeavatkozása, jelenléte lett volna az, ami a terhelteket magatartásuk abbahagyására irányította volna.

[36] Utalt rá, hogy helyesen hivatkozott a Legfőbb Ügyészség a Be. 659. § (1) bekezdésére, de részben éppen ezt támadja a felülvizsgálati indítvány, valamint hivatkozik arra is, hogy ugyanezen jogszabályhely azt is rögzíti, miszerint a bizonyítékok eltérő értékelésének sincs helye a felülvizsgálati eljárásban. A felülvizsgálati indítvány elutasítását, és a másodfokú határozat hatályában fenntartását indítványozta, annak helyes jogi és ténybeli indokai alapján.

[37] A II. rendű terhelt védője kifejtette, hogy a II. rendű terhelt nem csak a terhére rótt I. és II. vádpontban foglalt bűncselekmény vonatkozásában, hanem a jelen felülvizsgálati eljárás

tárgyát képező III. tényállási pont vonatkozásában is ténybelileg beismerő vallomást tett úgy, hogy a minősített garázdaság büntettét beismerte. A beismerő vallomásban foglaltakat az elsőfokú bíróság az előkészítő ülésen nem fogadta el a vádirati minősítés miatt és lefolytatta a bizonyítási eljárást, de megítélése szerint a vallomásában foglaltakat beépítette az elsőfokú bíróság a megállapított tényállásba.

[38] Kiemelte, hogy a vádhatóság szerint sem merült fel érdemi megalapozatlanságot megállapító ok. Ebből adódóan a tényállás adott, ezt a Debreceni Törvényszék is kifejtette a másodfokú ítélet 5. oldalán, miszerint a tényállás megállapítására és a bizonyítékok értékelésére az elsőfokú bíróság jogosult.

[39] Előadta, hogy mivel a tényállás adott, az a felülvizsgálati eljárásban sem támadható, azonban megítélése szerint az ügyészség épp ezt teszi a felülvizsgálati indítványában azzal, hogy két olyan körülményt hoz fel, ami miatt – véleménye szerint – meg kellene változtatni a törvényszék határozatát és súlyosabb büncselekményben kellene megállapítani a II. rendű terhelt felelősségét, ebből adódóan pedig vele szemben súlyosabb büntetést kellene kiszabni. Az egyik ilyen az önkéntes elállásnak kérdése. Az ügyészség álláspontja szerint a sértett a lába felemlésével és a II. rendű terhelt felé történő lábtartásával kialakult egy olyan helyzet, ami meghátrálásra késztette a II. rendű terheltet, aki felismerte, hogy a fenyegetésnek további nyomatékot képtelen adni és az időhúzás céltalan, hiszen az a felfedezés veszélyét növelte volna.

[40] Kifejtette, hogy a beismerő vallomás alapján is kétségtelen, hogy a II. rendű terhelt ittás állapotban volt, és a három sértettől cigarettát kértek az I. rendű terhelttel, annak megtagadása indulatot váltott ki a terheltekben, és az is kétségtelen, hogy a kés előkerült. Az ügyészség állítása szerint további befejezésre okot adó körülmény nem merült fel.

[41] Véleménye szerint lett volna pár módja, hogy a terheltek a cselekményt befejezzék, azonban, ha szigorúan a tényekre támaszkodunk, akkor az elsőfokú bíróság ítéletének [34] bekezdésében megállapítja, hogy miután a kés előkerült, a II. rendű terhelt nem, hogy támadó mozdulatot nem tett, hanem hátrálni kezdett, a kezében lévő késsel már csak hadonászott, majd a terheltek eltávoztak a helyszínről.

[42] Az álláspontja az, hogy ezzel összhangban áll a sértettek vallomása, melyek aggálytalanul elfogadhatóak, vonatkozásukban nem merült fel kétség. Hozzátette, hogy nem csak az I. rendű, hanem a II. rendű terhelt is egyértelműen belső megfontolásból adódóan, önkéntesen hagyott fel a cselekménnyel és eltávoztak a helyszínről. A másik körülmény az elsőfokú ítélet [27] bekezdésében megállapított tényállásrész, mely szerint gyalogosok közlekedtek a cselekmény időpontjában az úton.

[43] Úgy gondolta, hogy a vádhatóság részéről ez egy elég tág fogalom és feltételezés, hiszen nem is került sor bizonyítás felvételére, hogy akik arra közlekedtek mennyien és milyen távolságra voltak, mit láttak, mit nem láttak, mit láthattak volna, vagy egyáltalán közbe léphettek volna még mielőtt a terheltek elkövették a cselekményt, vagy azt bármilyen módon meg akarták akadályozni. Mindezek alapján a felülvizsgálati indítvány elutasítását indítványozta.

[44] **IV. A Hajdú-Bihar Megyei Főügyészség felülvizsgálati indítványa a II. rendű terhelt tekintetében alapos, míg az I. rendű terheltet illetően alaptalan.**

[45] 1. Az I. rendű és a II. rendű terhelt terhére a Be. 651. § (1) bekezdése alapján előterjesztett felülvizsgálati indítvány a jogerős ügydöntő határozat 2022. április 20-i közlésétől számított hat hónapon belül érkezett a Kúriára, így az a Be. 652. § (3) bekezdésének megfelelően joghatályos.

[46] Felülvizsgálatnak a bíróság jogerős, a vádról rendelkező ügydöntő határozata ellen a büntető anyagi jog szabályainak megsértése miatt helye van [Be. 648. § a) pont].

[47] A büntető anyagi jog szabályainak megsértése miatt felülvizsgálati indítvány terjeszthető elő, ha a bíróság a bűncselekmény törvénysértő minősítése miatt szabott ki törvénysértő büntetést [Be. 649. § (1) bekezdés b) pont I. fordulat ba) alpont].

[48] A kiszabott büntetés törvényessége kérdésében csak akkor van helye felülvizsgálatnak, ha a kiszabott büntetés, illetve annak neme és mértéke a büntetőtörvény valamely mérlegelést nem tűrő rendelkezésébe ütközik.

[49] A Be. 650. § (2) bekezdése szerint a felülvizsgálati indítványban a jogerős ügydöntő határozat által megállapított tényállás nem támadható. Ennek megfelelően rögzíti a Be. 659. § (1) bekezdése, hogy a felülvizsgálati eljárásban a jogerős ügydöntő határozatban megállapított tényállás az irányadó, a bizonyítékok ismételt egybevetésének, eltérő értékelésének, valamint bizonyítás felvételének nincs helye.

[50] A felülvizsgálat során tehát a jogerős határozatban megállapított tényállás megalapozottsága, a bizonyítékok mikénti mérlegelése nem vizsgálható, az eljáró bíróságok által levont jogi következtetések – így a bűnösség megállapításának és a cselekmény jogi minősítésének – helyessége kizárólag az irányadó tényállás alapulvételével bírálható el.

[51] Az indítványban megjelölt felülvizsgálati oknak az első feltétele, hogy a törvénysértő minősítés kapcsán azt kell panaszolni, hogy a bíróság a megállapított tényállás jogi értékelése során tévedett, mert az nem a jogerős ítéletben írt bűncselekményt, hanem egy másik bűncselekménynek a törvényi tényállását valósítja meg. Amennyiben ez helytálló, akkor vizsgálható, hogy ez milyen kihatással volt a büntetés kiszabására.

[52] A jogerős ítéletben megállapított – és a felülvizsgálati indítvánnyal érintett – az elsőfokú ítélet III. pontjában rögzített tényállás lényege a következő:

– 2019. november 3-án 22 óra körüli időben a ... szám előtti közterületen az ittas állapotban lévő I. rendű és II. rendű terhelt az arra elhaladó gyalogosoktól cigarettát kértek, majd a visszautasítást követően hangosan szitkozódtak, amire felfigyelt a közelben az egyik padon ülő tanú 1, tanú 2 és tanú 3 sértett.

– Az I. rendű terhelt odament hozzájuk és megkérdezte tőlük, hogy „Fiúk van egy cigitek?”. Közelebb érve a II. rendű terhelt is közbeszólt, hogy „Ezek a fiúk nem sajnálják a cigit.”.

– Ezt követően a baráti társaságból egyedül cigarettázó sértettől kérdezte azt az I. rendű terhelt, hogy „Nem adsz egy szál cigit tesó?”, mire a II. rendű terhelt is megismételte kérését, hogy adjon már egy szál cigarettát nekik.

– Erre a sértett azt felelte, hogy nem ad, mert neki is kevés van, majd tanú 2 tájékoztatta őket arról, hogy néhány méterre van egy dohánybolt, mire az idegessé váló I. rendű terhelt szidalmazni kezdte őt.

– Az I. rendű és a II. rendű terhelt ezután folyamatosan kiabálva szitkozódott, majd a II. rendű terhelt zsebéből elővett egy rugóskést, amit kinyitott.

– Az I. rendű terhelt ezt észelve felszólította a II. rendű terheltet, hogy azt tegye el.

– Azonban a II. rendű terhelt a körülbelül 6 centiméter pengehosszúságú és 2 centiméter pengeszélességű késsel a sértett felé fordult és a kést a sértett mellkasa felé irányítva azt odatartotta tőle kb. 30 centiméterre és azt kiabálta, hogy „Nem adsz egy cigit köcsög?”.

– A II. rendű terhelt által kifejtett magatartás komoly félelmet keltett a sértettben, aki emiatt ijedtében felemelte a talajtól a bal lábát és azt részben kinyújtotta a II. rendű terhelt felé, hogy azzal tartsa távol őt magától.

– Ekkor a II. rendű terhelt cselekményébe bekapcsolódó I. rendű terhelt a kabátjának zsebéből elővett egy paprika sprayt és azt – erőfölényének kifejezése érdekében – fújásra emelve a sértett felé hajolt és annyit mondott neki, hogy ne emelgesse a lábát.

– Az I. rendű és a II. rendű terhelt fenyegető fellépésétől a sértett és két barátja megijedt, ezért ezt követően nem mondtak semmit a terhelteknek, meg sem mozdultak, ezért az I. rendű terhelt végül a paprika sprayt használat nélkül eltette.

– Ezután az I. rendű terhelt tanú 2 felé fordult és ökölbe szorított két kezét felemelve azt tanú 2 feje felé tartotta tőle kb. 20-30 centiméterre és azt kiabálta, hogy „mit képzelsz magáról, hogy őket a dohányboltba küldi?”.

– Mivel az I. rendű és a II. rendű terhelt magatartása ellenére cigaretta átadására nem került sor, ezért a II. rendű terhelt hátrálni kezdett és a kezében lévő késsel már csak hadonászott, majd mindkét ittas terhelt eltávozott a helyszínről. Majd meggondolták magukat és elmentek, majd ezt követően a sértett és barátai hívták a rendőrséget.

[53] 2. Az I. rendű és a II. rendű terhelt felülvizsgálati indítvánnyal érintett magatartásának büntetőjogi minősítésével kapcsolatban a Kúria a következőkre mutat rá.

[54] Kétségtelen, hogy az I. rendű és II. rendű terheltek cselekvőségének jellegzetessége az időbeli és a térbeli egyezőség, ennek megfelelően a jogerős ítélet tényállása – az eljáró bíróságok által értékelt bizonyítékokra alapítottnak – ugyanannak a helyszínnek és időszaknak a leírására vonatkoznak.

[55] A büntetőjogi felelősség azonban személyre szabott, így az egyes elkövetők cselekményét – az általuk megvalósított magatartást – a törvényi tényállás elemeivel kell összevetni, és egyedileg kell értékelni. Az értékelések bűnkapcsolat esetén értelemszerűen összeilleszkednek, azonban, ha nincs meg a bűnkapcsolat – akár valamely részesi vagy a társtettesi minőség révén – úgy a cselekmények önálló jogi megítélésűek.

[56] Jelen esetben erről van szó.

[57] A Btk. 365. § (1) bekezdés a) pont II. fordulata szerint a rablást elköveti az, aki idegen dolgot jogtalan eltulajdonítás végett úgy vesz el másától, hogy evégből az élet vagy a testi épség elleni közvetlen fenyegetést alkalmaz. A (3) bekezdés b) pontja kimondja, hogy a bűncselekmény öt évtől tíz évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő, ha a rablást felfegyverkezve követik el.

[58] A Btk. 10. § (1) bekezdése akként rendelkezik, hogy kísérlet miatt büntetendő, aki a szándékos bűncselekmény elkövetését megkezdi, de nem fejezi be. Ehhez kapcsolódóan a Btk. 10. § (4) bekezdés a) pontja azonban előírja, hogy nem büntethető kísérlet miatt, akinek önkéntes elállása folytán marad el a bűncselekmény befejezése.

[59] Az I. rendű és a II. rendű terhelt magatartása azzal kapcsolódott össze, hogy a tényállásbeli helyen mindketten kéregettek, így a sértettől is mindketten kértek cigarettát.

[60] A sértett kéregetésre adott nemleges válaszát követően azonban a II. rendű terhelt önálló akaratelhatározásból vette elő a nála lévő kést, és azt a sértett mellé felé irányítva, attól körülbelül 30 centiméterre tartva kiabálta azt, hogy „Nem adsz egy cigit köcsög?”.

[61] A II. rendű terhelt fenyegető követelőzése a sértettnél ugyan ijedelmet okozott, azonban számára nem volt akaratbénító, mivel a követelés teljesítése helyett – a másodfokú bíróság álláspontjával ellentétben – ellenállást mutatott azzal, hogy a bal lábát maga elé kinyújtva védekezett.

[62] Rámutat a Kúria, hogy a lenyűgöző hatás, mint eredmény beálltát nem kívánja meg a törvény. A kvalifikált fenyegetés megállapíthatóságának nem előfeltétele, hogy a megfenyegetett túrje is értékeinek jogtalan eltulajdonítást célzó elvétele. Ebből következően az élet vagy a testi épség ellen irányuló közvetlen fenyegetés akarat megtörésére való objektíve alkalmas voltát önmagában nem zárja ki az, ha a bűncselekmény passzív alanya – vállalva annak kockázatát, hogy a fenyegetésben jelzett erőszak valóra válhat – az elkövetővel szemben ellenállást tanúsít.

[63] A kvalifikált fenyegetés elhangzásakor a II. rendű terhelt rablási cselekménye kísérleti szakaszba lépett, ám kétségkívül nem fejeződött be, minthogy a célcselekmény, a dologelvétel nem történt meg.

[64] Ehhez képest – az irányadó tényállás szerint – az I. rendű terhelt magatartása nem a cigaretta követeléséhez kapcsolódott, hanem kizárólag a II. rendű terhelt védelmét próbálta meg kifejezni, büntetőjogilag egyébként értékelhető módon.

[65] Ekként tehát külön jogi megítélés alá tartozik, hogy az II. rendű terhelt a paprika sprayt elővette és a sértettet felszólította arra, hogy „ne emelgesse a lábát”.

[66] Azzal azonban, hogy ezt megelőzően az I. rendű terhelt a kés elrakására szólította fel a II. rendű terheltet egyértelművé tette, hogy elhatárolódik a sértett irányába megfogalmazott fenyegető követeléstől.

[67] Mivel az I. rendű terhelt cselekvősége nem hárított el jogtalan támadást, ezért – értelemszerűen – nem tekinthető jogos védelemnek, azonban a rablásba való bekapcsolódásként sem értékelhető, mivel a paprika spray elővétele után sem tett olyan kijelentést, ami részéről a cigaretta követelésére utalt volna.

[68] Erre figyelemmel nem értékelhető akként a magatartása, mint amelyik a II. rendű terhelt rablásnak minősülő magatartásához csatlakozott.

[69] Az eljáró bíróságok az I. rendű és a II. rendű terhelt magatartását, bár eltérően minősítették, de tekintetükben egyezően társtettesi minőséget állapítottak meg.

[70] Ez az álláspontjuk a kifejtettek alapján téves, mivel az I. rendű és a II. rendű terhelt tekintetében ugyanis nem állnak fenn a társtetteség ismérvei, de más bűnkapcsolati alakzat sem jött közöttük létre. A két terhelt tudattartalma és a cselekvősége is eltérően alakult.

[71] 3. A II. rendű terhelt esetében a rablás befejezésétől való önkéntes elállásra vonatkozó, a Btk. 10. § (4) bekezdés a) pontjában szabályozott büntethetőséget megszüntető ok fennállta a következők miatt nem állapítható meg.

[72] Az önkéntes elálláshoz kapcsolódó törvényi kedvezmény csak akkor alkalmazható az elkövető javára, ha az adott helyzetben külső körülmény nem gátolja ugyan a bűncselekmény véghezvitelében, azonban döntően a saját elhatározásából mégis felhagy annak véghezvitelével.

[73] Jelen ügyben azonban nem erről van szó.

[74] A II. rendű terheltet egy váratlan helyzet készítette meghátrálásra. A sértett ugyanis a követelését nem teljesítette, majd emiatt és a sértett bal lábának a maga elé emelésével kialakult egy patthelyzet, egy olyan állapot, amelyben a dologelvétel céljából a II. rendű terheltnek további, minőségileg más, nagyobb súlyú magatartást kellett volna kifejtenie.

[75] Azt kellett ekkor a II. rendű terheltnek mérlegelnie, hogy a sértett ellenállása, valamint az, hogy az I. rendű terhelt nem kapcsolódik be a fenyegető követelésbe, milyen lehetősége nyílik arra, hogy kikerüljön ebből a helyzetből.

[76] Ebben a patthelyzetben döntött úgy a II. rendű terhelt, hogy a magatartásával felhagy. Az önkéntes elállás törvényi feltételei – amely befejezetlen kísérletnél dogmatikai alapon lehetséges lenne – azért nem állnak fenn, mert az elkövetési magatartás folytatása és a bűncselekmény befejezésétől való visszalépése döntően nem belső elhatározáson, hanem a külső körülményeken, alapvetően a sértett ellenállásán múlt.

[77] Mivel az I. rendű terhelt esetében nem állapíthatók meg a rablás ismérvei, ezért az attól való önkéntes elállásról sem lehet beszélni, és így őt érintően nem a maradékcselekményt kell értékelni, hanem azt, amire a szándéka eredetileg is irányult, a felfegyverkezve elkövetett garázdaság büntetét.

[78] A II. rendű terhelt cselekménye tehát a rablás törvényi tényállásának keretei közé illeszkedik, ezért a Kúria a Be. 662. § (2) bekezdés b) pontja alapján a felülvizsgálati indítvánnyal megtámadott határozatot megváltoztatta és a II. rendű terhelt cselekményét a későhasználatra, mint minősítő körülményre figyelemmel rablás büntette [Btk. 365. § (1) bekezdés a) pont, (3) bekezdés b) pont] kísérletének minősítette. Ezen bűncselekmény büntetési tétele 5 évtől 10 évig terjedő szabadságvesztés.

[79] A felülvizsgálati eljárásban megállapított törvénysértő minősítés esetén a büntetés abban az esetben is lehet törvénysértő, ha a törvényes minősítésnek megfelelő büntetési tétel keretei között került kiszabásra.

[80] A téves minősítést kifogásoló, és egyben a kiszabott büntetést is sérelmező felülvizsgálati indítvány esetében a felülvizsgálat nem kizárt pusztán azért, mert a kiszabott büntetés a helyes minősítés szerint is az arra vonatkozó törvényes büntetési tételkeretek közé esik.

[81] Következésképp, ha a minősítés valóban törvénysértő, akkor mindig vizsgálni kell, hogy a kiszabott büntetés – a helyes minősítéshez képest – törvényes-e. Ez azt jelenti, hogy a Kúriának az új minősítéshez képest vizsgálnia kell az adott büntetés kiszabásának valamennyi törvényi feltételét; nem elegendő tehát önmagában arra szorítkozni, hogy a téves minősítés alapján kiszabott büntetés a helyes minősítéshez tartozó törvényi kereten belüli-e, vagy sem, illetve törvényesen kiszabható-e, vagy sem. A Be. szerinti szabályozás értelme éppen az, hogy a törvénysértő minősítés esetében még akkor is szükséges a kiszabott büntetés vizsgálata, ha az a helyes minősítésnek megfelelő büntetési tétel keretén belüli, és a vizsgálat eredményétől függ, hogy a kiszabott büntetés is törvénysértővé vált-e.

[82] Jelen esetben ez a helyzet. A II. rendű terhelt terhére rótt cselekmények büntetési tétele a halmazati büntetés szabályaira is figyelemmel – szemben a másodfokú bíróság által alapul vett 3 hónaptól 4 év 6 hónapig terjedő szabadságvesztéssel – a helyes minősítés alapján 5 évtől 15 évig terjed. Ehhez képest a jogerős ítéletben kiszabott 2 év 3 hónapi – azaz a helyes minősítéshez képest a törvényi középértéket messze el nem érő, de a Btk. 82. § (1) és (2) bekezdés d) pontjának alkalmazásával kiszabható – szabadságvesztés a II. rendű terhelttel szemben eltúlzottan enyhe.

[83] A Kúria a bíróságok által értékelt bünteteskiszabási körülményekre {elsőfokú ítélet [64] és [65] pont, másodfokú ítélet [47]-[49] pont} is figyelemmel, a megváltozott minősítéshez kapcsolódó tételkeret alapján – a Btk. 79. §-ában, valamint a Btk. 80. § (1) és (2) bekezdésében írtakat is szem előtt tartva, a szabadságvesztés tartamát a büntetési tételkeret minimumára, 5 évre súlyosította.

[84] A szabadságvesztés végrehajtási fokozatát illetően a Kúria előrebocsátja, hogy a Be. 650. § (1) bekezdés c) pontja alapján nincs helye felülvizsgálatnak, ha a törvénysértés egyszerűsített felülvizsgálati eljárás lefolytatása útján orvosolható. Ez azonban csak a felülvizsgálat kezdeményezését zárja ki olyan törvénysértés miatt, ami egyszerűsített felülvizsgálat útján is orvosolható, de nem jelenti azonban a Kúria döntési jogkörének korlátozását akkor, ha a rendkívüli jogorvoslattal támadható terheltre hátrányos törvénysértés kiküszöbölése – következményesen – érint egyébként egyszerűsített felülvizsgálatban orvosolható rendelkezést is. Ezért a Kúria e körben is maga hozhat a törvénynek megfelelő határozatot. A szabadságvesztés végrehajtási fokozata a Btk. 37. § (3) bekezdés ad) pontja alapján fegyház.

[85] A közügyek gyakorlásától a Btk. 61. § (1) bekezdése alapján azt kell eltiltani, akit szándékos bűncselekmény elkövetése miatt ítélnék végrehajtandó szabadságvesztésre és méltatlan arra, hogy azok gyakorlásában részt vegyen. A II. rendű terhelt a terhére megállapított szándékos bűncselekmények elkövetésével méltatlanná vált a közügyekben való

részvételre, és a Kúria a közügyektől eltiltás tartamát a kiszabott szabadságvesztéshez igazodóan a Btk. 61. § (1) bekezdésére és a 62. § (1) bekezdésére figyelemmel 5 évre súlyosította.

[86] 4. Mivel az indítvány az I. rendű terhelt tekintetében nem vezetett eredményre, a kiszabott – nem törvénysértő – büntetés mértékét a Kúria nem is vizsgálhatta. Erre nézve az ítélkezési gyakorlat következetes. Arra is utal a Kúria, hogy a jogerős ítélet tényállása alapján az I. rendű terhelt a felfegyverkezve elkövetett garázdaság büntettét megvalósította, azonban a felülvizsgálattal érintett cselekmény vonatkozásában anyagi jogszabálysértés nincs, és így a büntetés önálló vizsgálatára nincs sem ok, sem törvényes lehetőség. A büntetés kiszabás önmagában a felülvizsgálat tárgyát nem képezheti, így az sem, hogy a bíróságok a büntetés kiszabása során a súlyosító és enyhítő körülményeket miként veszik figyelembe (BH 2012.239., BH 2016.264.II.).

[87] A Kúria – mivel nem észlelt olyan eljárási szabálysértést, aminek vizsgálatára a Be. 659. § (6) bekezdése alapján hivatalból köteles – a felülvizsgálati indítványnak a II. rendű terhelt tekintetében helyt adott, és a megtámadott határozatok fent írtak szerinti megváltoztatásán túl azokat a Be. 662. § (1) bekezdése alapján a II. rendű terhelt tekintetében egyebekben, illetve az I. rendű terhelt tekintetében hatályában fenntartotta.

[88] A Kúria elnöke a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény 10. § (2) bekezdésében foglalt felhatalmazás alapján a Kúria ügyelosztási rendjének IV.6. pontjában jelen ügytípusra öttagú tanács eljárást rendelt el.

[89] 5. A felülvizsgálati eljárásban felmerült bűnügyi költségről a Be. 664. § (1) bekezdés zárófordulata alapján rendelkezett.

[90] V. Az ítélet ellen a Be. 6. § (4) bekezdése alapján nincs helye fellebbezésnek; felülvizsgálatát a Be. 650. § (1) bekezdés b) pont második fordulata zárja ki.

[91] A Be. 652. § (6) bekezdése szerint minden jogosult csak egyszer nyújthat be felülvizsgálati indítványt, kivéve, ha az újabb felülvizsgálati indítvány benyújtása a Be. 649. § (3)-(5) bekezdésén alapul. A Be. 656. § (4) bekezdés első fordulata pedig akként rendelkezik, hogy az ugyanazon jogosult által ismételt előterjesztett indítványt a Kúria érdemi indokolás nélkül elutasíthatja.

Budapest, 2023. március 16.

Dr. Harangozó Attila s.k. a tanács elnöke, Dr. Boros Tibor s.k. előadó bíró, Dr. Somogyi Gábor s.k. bíró, Dr. Demeter Zsuzsanna s.k. bíró, Dr. Metzing Márton s.k. bíró